

troquer, cast. TROCER.

Com era possible que tants veïnatges coincidents a tenir inicial *tro-* o a alternar *tro-* amb *tor-*, i sovint amb pas d'aquest cap aquell, no col·laboressin a empènyer a la creació de *troca* en lloc de *torca*; la sort del descabdellament històric del lèxic, va fer que, en aquest cas, la variant originària decaigués, enfront de l'altra; sobretot quan el vulgaríssim TROS va triomfar definitivament damunt l'etimològic *tors* THYRSUS; en català hi tindria encara alguna contribució el parònim i sinònim TRACA 'bolc de cuiros'.

DERIV.: Trocar. Troqueta (1430, InvLC). Troquilló (BDC IV). Entrocar. Destrocar.

1 *AlcM* creu (sospita ne mancada de base) que hi hagi err. de lectura per l'adj. *torta* en un text castellonenc de 1443, el qual, però, si el puntem al·lirament, portaria si fa no fa el mateix que l'inv. d'Espinelves: «dues madexetes de seda, troca blanca --- tres capdelets de seda, torca vert, e hun negra» 1443 (BSCC VII, 305), car ja hem vist que les madeixes i cabdells són trets de la troca de tal i de tal color. Que en el ross. *torca* designi un drap o baieta per netejar el sòl, poc altra cosa pot ser que postverbal de *torcar*, i en JRoig *torques* 'collars' pot passar per un mer llatinisme, del clàssic *torques*. — 2 No hi ha notícies que vagi passar al ll. vg., car a l'article TROCHUS del REW, 8930, no hi ha més que el sudit. *tròcala*, 'xerrac de setmana santa'; i és etimologia més aviat falsa que discutible (deu ser TROCHLEA).

Troça, V. trossar Trocador, V. trau Trocaic, V. troqueu Trocal, V. trau Troçam, V. trossam (TROS) Trocànter, V. troqueu Trocar, V. trau, troca i trucar Troçar, V. trossar Troca-sac, V. trau Trocejar, V. trossejar (TROS) Trocell(a), V. tros-sell (TROSSAR) i trepitjar Trocisc, trociscar, trò-clea, trocoide, -oidal, V. troqueu Trofa, V. tòfona Tròcul, V. tòrcul (TÒRCER) Trofeu, V. trop 'figura'

TRÒFIC, derivat savi del gr. τροφός 'alimentós, alimentari', que era derivat de τρέφω 'jo alimento'. □ 1.ª doc.: 1888, Lab. El gran biòleg català Ramon Turró (1854-1926) fou autor del llibre capital *La base tròfica de la intel·ligència*, traduït a diverses llengües d'Europa.

DERIV.: Atròfia [1868, SLitCosta, però ja usat de molt abans] de ἀτροφία id.; *atrofiar-se* «tornar-se prim o petit, com amb tendència a desaparèixer», EFontserè, CiFiNat., p. 195 (i lèxic); *atròfic*. *Distròfia*; *distròfic*. *Hipertròfia* [1868, SLitCosta]; *hipertrofiar*, *-ofiat*, *-òfic* [tots SLitCosta]. *Paratròfia*.

CRF.: Trofologia [Lab. 1888]. Trofoneurosi.

Trogilla, V. tragella Troglodita, troglodític, V. traumàtic

Troica, del rus троїка 'grup de tres', derivat de три 'tres'.

Troina emp. sembla confusió (o degut a un encreuament) dels dos sinònims *bornoi* (BORNI) i *tros* de suro.

5 Troixell, V. trossell (1 ROSSAR)

TROLA, terme argòtic, més castellà que català, per al qual remetem a TROLA (DCEC/DECH). Se sentien de vegades *tròla* i *tròlè* en els barris baixos de Bna. (c. 1913) com a molt més grossers que el sinònim *bola*, rebutjats aquells per tota persona educada. Hi ha una variant *tarola* en MrnVayreda (*Puny.*, 283). Tant aquesta forma, com la variant *trolla*, que li han atribuït alguns (?) poden ser deguts a la influència de TARAL-LA, *taralliroi*, i altres del seu grup. Cf. *trolli* (Penedès). En relació a la influència d'argot francès allí indicada es pot tenir en compte que *Troillart* i *Truillart*, que apareixen els anys 1296 i 1297 com a nom de cert subjecte a Provins, tindrien, segons l'autoritat de Paul Lebel (*Noms de Personne français*, 88) el sentit de «menteur» o «rusé».

TRÒLEI o TROLE, 'perxa que transmet l'electricitat a un tramvia', de l'angl. *trolley*; els valencians deien millor 'la ballesta (del tramvia)' (J. G. M., 1955). Com a terme agrícola de l'Ebre i del Xúquer, *tròlec*; *troleguet*. Detalls en TROLE (DCEC/DECH).

Trolli, V. taralla i trola Trollo, V. taralla *Tro-màs, mot inexistent (mal unit *tro+mas* en Reixac), cf. TRONAR Tromba, V. trompa Trombitlla, V. tombarella (TOMBAR) Trombó, V. trompa

TROMBOSI, derivat savi del gr. θρόμβος 'grumoll', 'coàgul'. □ 1.ª doc.: dicc. c. l'a. 1900 (Vogel etc., no Lab. 1888). Per al primitiu s'havia usat *trombo* (ms. Ss. XVI-XVII) o *trumbo* (Cauliac, SLitCosta 1868). No veig per què no s'acostumen, els nostres entesos, a dir un *trombos*, tal com diem *un epos, el patos, un tipus* etc. Altres derivats: *Trombós*, *trombositat*.

TROMPA, onomatopeia comuna a totes les llengües romàniques d'Occident, i a llengües d'altres famílies. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

«En sonament, ayxí con en cithara, e per bufament, ayxí con a trompa», *VidesR*, 203r1, n. 22, traduïnt *organo* de l'original de Voragine (620); «les spies de Anibal g<u>ardaren la host, e mereveylaren-se --- com veen totz los cossos dels romans ésser plens de nafres, que han resebudes en diverses batayles; e com los vehen ab los huyls totz inflamatz --- ab les paraules que resonen axí quasi com una trompa, hixen fora de si, quaix totz esbaïts», *AntCanals (Scipiò, NCL*, 43.6).

55 «Totz aquests cavallers --- anaven-se'n a l'Aljafia, qui és palau del senyor rei --- altre no gosava anar a cavall ab ells, ans cascu se n'anava així, ab trompes e ab tabals e ab flaütes e ab cembes e ab molts d'altres esturments: que en veritat vos dic que més de 60 tres-cents parells de trompes hi havia ---», *Muntaner*